

Bernadette Lefevere

dansen rond de leegte

"Het zijn heel veel uren, ik ben een hele trage. Zie het maar als een rijpingsproces." Met die woorden toont Bernadette Lefevere (Moeskroen, BE, 1968) mij het werk dat zij onder handen heeft. "Ik gooi ook heel veel weg", vervolgt ze, "maar deze vaas gaat lukken." Voor ons staat een werkstuk in roodbakkende klei, één vorm bestaande uit twee volumes die organisch in elkaar overgaan. Haar zorg op dit moment is de lijn van de verschillende curves op spanning te brengen. Dat betekent kijken, er omheen lopen, kijken en nog eens kijken. Een beetje klei erbij, een beetje eraf, even gladstrijken en dan opnieuw kijken. "Dit kan ik niet langer dan een uur of twee doen, dan moet ik weg van de lijn." Dat de lijn, of beter gezegd de curve, een kenmerkend aspect van haar werk is, zagen we in de pot *Voile* waarmee zij afgelopen najaar de eerste prijs won in de jubileumwedstrijd *KLEI in beweging*, uitgeschreven door KLEI keramiek magazine. Het is een dansante lijn die beurtelings het silhouet, de bolling van de vaas en de scheidslijn tussen binnen- en buitenkant volgt.

DOOR PEGGIE BREITBARTH | FOTO'S BERNADETTE LEFEVERE

Toen ze hoorde van het thema van de wedstrijd, hoefde ze niet lang na te denken. Het is immers één en al beweging wat haar werk aangaat: zij stuurde dus haar laatste werk in, en met succes. Het is eigenlijk de wijze waarop zich haar ontwikkeling als zelfstandig kunstenaar ontrolt. Ze gaat van de ene selectie naar de andere. Het begon in 2010, niet lang na de voltooiing van haar studie aan de Academie Beeldende Kunst in Leuven, met deelname aan een tentoonstelling in Westerwald (DE). Het jaar daarop volgden Kapfenberg (AT) en Kecskemét (HU), in 2012 Varazdin (HR) en Vallauris (FR), in 2014 Mino (JP) en in 2015 dus Haarlem. Voor komend najaar staat *Céramique 14* in Parijs op de rol.

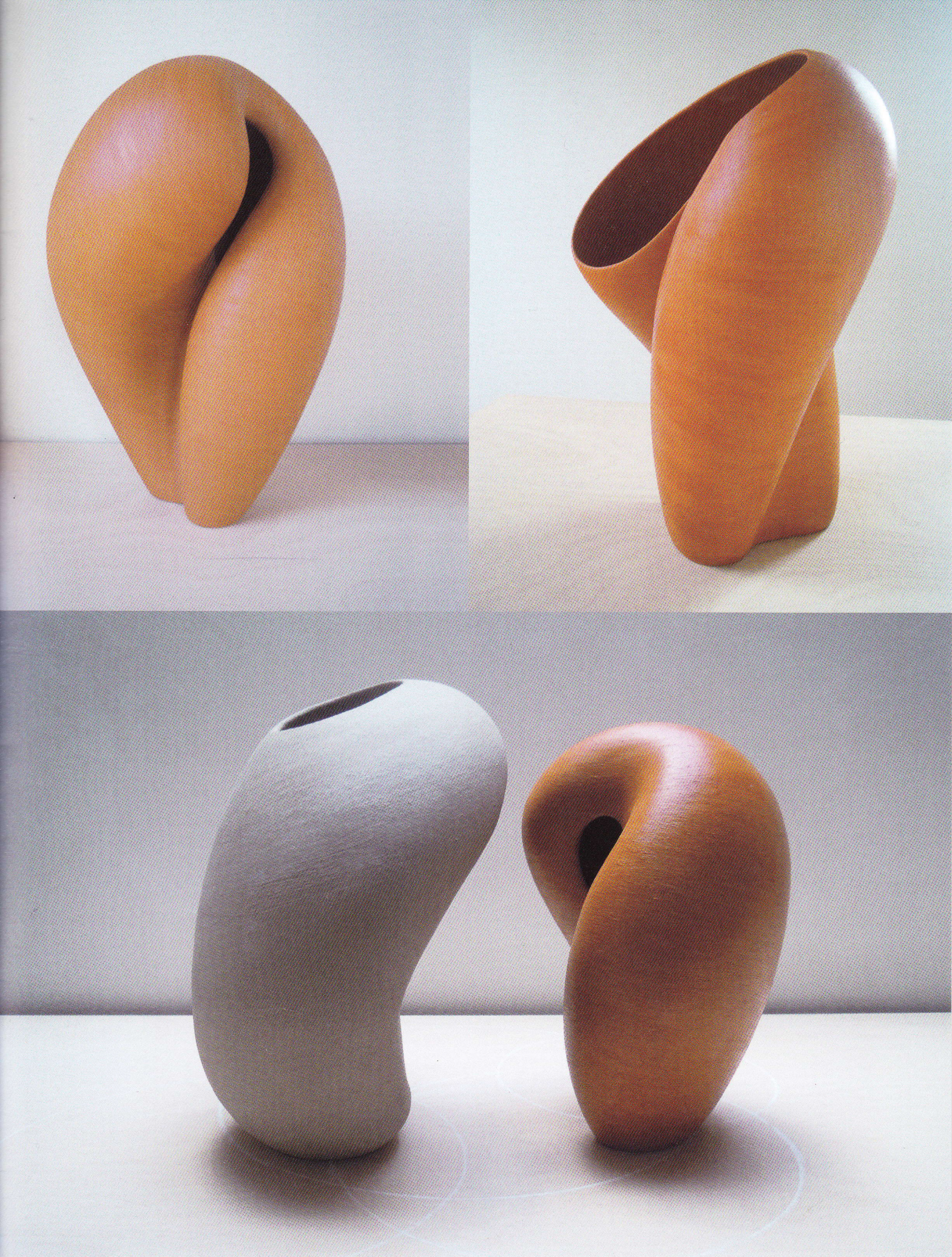
Zo'n lijst met internationale presentaties – terwijl ze daarnaast ook in België regelmatig deelneemt aan tentoonstellingen – doet een enorme productie veronderstellen. Niets is minder waar. Behalve het werk in wording kan ze mij zes werken laten zien, drie grijze en drie rode. Voor haar tempo, of misschien juist gebrek aan tempo, heeft ze verschillende verklaringen. In de eerste plaats de al genoemde traagheid van werken. "Honderd uur voor een werk als *Diotime*. Ik heb het eens uitgerekend." Dan de neiging niet snel tevreden te zijn en dus een mislukking rigoureus te verwijderen. Wat ook meespeelt, is de enorme hoeveelheid tijd die in nevenactiviteiten gaat zitten. Eerst twee jaar in de bouw van de studio, nu in het draaiende houden van het aldaar gesitueerde Atelier Tangor, waarin kinderen en



Bernadette Lefevere, *Silent Move*, 2012; grijze klei, 1100° C, h. 42 cm



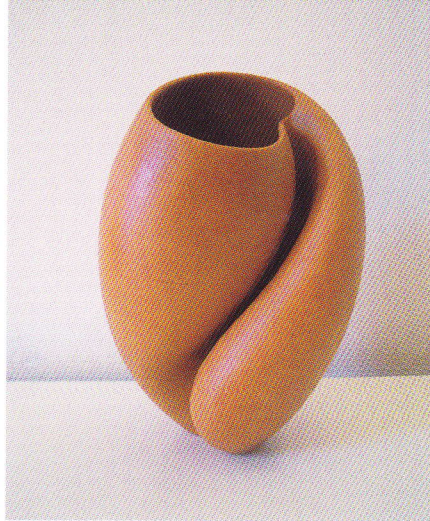
Bernadette Lefevere, *Présence*, 2010; grijze klei, 1100° C, h. 33cm



Bernadette Lefevere, links: *Soledad*, 2015; rode klei, 1000° C, terra sigilata; h. 43 cm | rechts: *Chani*, 2015; rode klei, 1000° C, terra sigilata; h. 50 cm | onder: *Ensemble*, 2014; rode en grijze klei, 1000° C en 1100° C; h. 35 cm



Bernadette Lefevere, *Secret*, 2011;
grijze klei, 1100° C, h. 33 cm



Bernadette Lefevere, *Silent Dance*, 2013, rode klei, 1000° C, terra sigilata; h. 23 cm

volwassenen wekelijks enkele dagdelen met klei in de weer zijn. Daar komen dan nog lessen en cursussen op andere plaatsen bij, plus de zorg voor het gezin met vier opgroeiende tieners en jongvolwassenen. "Maar", zegt ze, "al die contacten houden mij scherp, ik loop niet het risico me in mijn atelier te verschansen." Bovendien, misschien nog belangrijker, geeft het haar de vrijheid haar eigen werk in volledige onafhankelijkheid te ontwikkelen.

Over het atelier valt nog wel wat te zeggen. Zij koos voor leembouw en bouwde het met hulp van man en vrienden met eigen handen op. Karrenvrachten stro en leem verwerkten ze in het houten skelet, de afwerking van de wanden gebeurde met rode en witte klei en het resultaat is geweldig: een ademend gebouw, zonder fratsen. Puur, sober en doelmatig. Ingericht met – hoe kan het anders – grotendeels zelf ontworpen meubilair. Zes werkstukken zet zij op de grote tafel. Hoe noemen we deze werken? Zijn het vazen of eerder sculpturen? Bernadette werkt vanuit de keramische traditie, maar denkt sculpturaal. Zij bouwt haar werk met de hand op, heel vrij, maar ook heel secuur, rolletje voor rolletje om een vorm te bouwen die niet van tevoren vast staat. Het werk groeit al doende. Tijdens haar opleiding koos ze weloverwogen voor keramiek in plaats van sculptuur. Het is juist de leegte die haar boeit. Het proces van de vorm opbouwen beschrijft ze als 'dansen rond de leegte'. Later verduidelijkt ze het belang van het begrip dans in relatie tot haar werk: "Sinds ik ben begonnen te werken met klei, wil ik de klei laten dansen, de aarde doen dansen en ik dans mee... en geniet van deze dans. In deze dansende klei kunnen droefheid, hoop, wanhoop, tederheid, sensualiteit en fragiliteit zich verschuilen, zich verstoppen in een verborgen plaats, die blijft bewegen en dansen."

Zes werkstukken staan dus op tafel. We draaien eromheen en het is alsof we met een veelvoud ervan geconfronteerd worden. Bernadette laat verschillende volumes in elkaar opgaan, laat de curven ongemerkt overgaan in een andere lijn. Ze zegt ook doorgaans minstens drie foto's per werk nodig te hebben om het te presenteren. Veel mensen interpreteren de vloeiende lijnen als buiken, billen en benen. "Ieder ziet wat hij ziet", zegt ze berustend, maar ze geeft toe dat de sensualiteit van de klei haar lief is. Het evenwicht tussen de huid van de klei en de gladde afwerking, waar de vorm om vraagt, houdt haar bezig. Ze wil het karakter van de klei bewaren en tegelijkertijd de beweging extra schwung geven. Ze experimenteerde onder andere met de kale huid, met boenwas en met terra sigilata. In de loop van de jaren zijn de wanden steeds dunner geworden. "Kijk maar, deze grijze

pot, die indertijd (2012) voor Vallauris geselecteerd werd, is veel zwaarder dan de grotere recente werken." Terugkomend op de vraag hoe we haar werken moeten betitelen, potten, vazen of wat dan ook, valt de kwalificatie 'absoluut nutteloos', we moeten beiden lachen en de conclusie is dat dit keramische kunst is. Tot slot verrast ze me. Ze rijdt een in plastic verpakt gevaarte binnen. Formaat vuilnisbak en even denk ik geschrokken aan de vele mislukkingen die ze noemde. Maar nee. "Nu moet ik weg van de curve, weg van de lijn en vooral weg van het fijne werk", zegt ze, "en dus ben ik iets heel anders begonnen. Het sluit wel aan bij het werk dat ik in Westerwald (2010) toonde, het is groot en opzettelijk grof en stoer en het gaat zeker niet in de oven passen, dus moet ik nog een heleboel denkwerk verrichten voor ik weet hoe ik de boel kan versnijden om later weer onzichtbaar samen te voegen. Kennelijk leefde dit idee in het bevrorene, ik moet het nu gaan maken en dat kan een tijd duren." Dit illustreert de bijna organische wijze waarop het scheppingsproces bij Bernadette Lefevere verloopt. Ook het antwoord op de vraag naar de betekenis van de naam van haar atelier is veelzeggend: Tangor is Latijn voor *Ik ben geraakt*. Geraakt door de klei.

• Bernadette Lefevere, Kustersberg 4, B-3060 Korbeek-Dijle, +32 (0)16470652; bernadette.lefevere@gmail.com | www.bernadettelefevere.be

• Bernadette Lefevere neemt deel aan de Salon Céramique 14, Salle Annexe de la Mairie du XIV^{ème}, 12 rue Pierre Castagnon, F-75014 Parijs. Van 5 t/m 9 oktober 2016. www.ceramique14.com



Bernadette Lefevere, 2016